

Οδηγίες προς ναυτιλλομένους

Ο Άρης Χατζηστεφάνου στο νέο του βιβλίο θέτει τους κανόνες για την αναζήτηση και την προσέγγιση της αλήθειας στο ίντερνετ

Κείμενο

Δεωνίδας Βατικιώτης
Οικονομολόγος-δημοσιογράφος

● **Εν συντομία**
Η έκδοση «Προπαγάνδα & παραπληροφόρηση στο ίντερνετ» αποκωδικοποιεί τις λειτουργίες του διαδικτύου.

● **Γιατί ενδιαφέρει**
Βιώνουμε την εποχή που η προπαγάνδα γίνεται online.

Κάθε άνθρωπος που επισκέπτεται το ίντερνετ, χρησιμοποιεί έξυπνο κινητό τηλέφωνο, έρχεται σε επαφή με την πιο συνυψισμένη πλατφόρμα, όπως το Netflix, για να παρακολουθεί κινηματογράφο ή σειράς οφείλει να διαβάσει το νέο βιβλίο του Άρη Χατζηστεφάνου, «Προπαγάνδα & παραπληροφόρηση στο ίντερνετ» (εκδ. Τόπος). Το βιβλίο είναι ένας απόλυτος και σε βάθος ενημερωμένος, ευφυής και κρησικώς οδηγός για την πλοήγηση στο διαδίκτυο, ένας κλειδαρίτσος που αποκωδικοποιεί και ερμηνεύει τις πιο σύνθετες λειτουργίες του κυβερνοκώδου.

Το βιβλίο του Άρη Χατζηστεφάνου από την πρώτη ως την τελευταία σελίδα κινείται με επιδεξιότητα επάνω σε μια λεπτή γραμμή. Από την μια πλευρά καταφέρνει με απόλυτα πειστικό τρόπο να ξε-

σκεπάζει τις τεχνικές προπαγάνδας πίσω από την πιο συνυψισμένη ρουτίνα των διαδικτύου. Ο συγγραφέας αποκαλύπτει τους θαυμάσιους και καλοχτισμένους μηχανισμούς επηρεασμού, χωρίς να αναπαράγει μια διαδεδομένη ευκολία που πάντα καταλήγει πως το διαδίκτυο είναι μια ουδέτερη πλατφόρμα μεν, αλλά μετά έρχονται τι μη τα μισοί από τη Μακεδονία, την άλλη οι διαφημίσεις κ.ο.κ. Όχι... Στην υποκείμενη θεωρία του συγγραφέα για το διαδίκτυο το ίδιο το διαδίκτυο φέρει εντός του, στον σχεδιασμό του, στα πρώτα βήματα κάθε αλγορίθμου του, κατ' εντολή της ιδιοκτησίας, τις μεροληψίες και τις αδυναμίες.

Αναπαράγοντας τις αντιρρήσεις της εποχής
«Τα προβλήματα στις απαντήσεις που λαμβάνουμε από την τεχνητή νοημοσύνη γιγαντώνονται και για μια σειρά από οικονομικούς λόγους που σχετίζονται με την κερδοφορία των εταιρειών που την ελέγχουν» αναφέρει χαρακτηριστικά στο κεφάλαιο για την «Οδύσσεια του ChatGPT». Και συνεχίζει: «Ένας παράγοντας, λόγου χάρη, που "μολύνει" τις απαντήσεις των μεγάλων γλωσσικών μοντέλων είναι ότι προγραμματίζονται για να αιχάνουν τον αλληλεπίδραση με τον χρήστη, ώστε να τον κρατούν αριστρευμένο στην πλατφόρμα. Με αυτόν τον τρόπο, μπορούν να του πουλήσουν εξειδικευμένες υπηρεσίες ενώ μελλο-

Στο βιβλίο παρατίθενται η ιστορία προσώπων και εταιρειών του κλάδου της πληροφορικής και η εναγώνια προσπάθεια των ΗΠΑ να επιβάλουν τους κανόνες τους

νικά αναμένεται να του παρουσιάσουν διαφημίσεις... Από την άλλη, και ταυτόχρονα με τις αλληπάλιδες αποδείξεις που θεμελιώνουν την παραπάνω δομικά κριτική στάση του, ο Άρης Χατζηστεφάνου δεν αναπαράγει μια τεκνοφοβική έως απορητική στάση που ευδοκμεί όχι μόνο στην ακροδεξιά αλλά και στην αριστερή άκρη του πολιτικού φάσματος. Πρόσφατο παράδειγμα ο χαρακτηρισμός του ίντερνετ ως ενός ακόμη εθισμού μαζί με τα ναρκωτικά και τα τυχερά παιχνίδια...

Ο Άρης Χατζηστεφάνου αντιμετωπίζει το διαδίκτυο ως ένα προϊόν που φέρει και αναπαράγει όλες τις αντιρρήσεις της εποχής μας, τις συναρπαστικές απελευθερωτικές δυνατότητες που μεταφέρουν σε πλήθος εφαρμογών και δυνατοτήτων η εξειδικευμένη, συλλογική και σύνθετη ανθρώπινη εργασία και η συλλογική διάνοια, από κοινού όμως με την πιο καλυμμένη και χυδαία ρατσιστική προπαγάνδα ή την αποκαίνωση της πολύφωρης καθήλωσης μπροστά στην οθόνη.

Για παράδειγμα, η αναφορά στην εφαρμογή Google maps στο κεφάλαιο «Ο χάρτης της αμερικανικής αυτοκρατορίας» ξεκινάει με την «παράλειψη» της να συμπεριλάβει ένα ολόκληρο κράτος: την Παλαιστίνη. «Παρά το γεγονός ότι η συγκεκριμένη χώρα είχε ήδη αναγνωριστεί εκείνη την εποχή από τουλάχιστον 130 κράτη, δεν υπάρχει στους χάρτες της Google - αφού δεν την αναγνωρίζει η Ουάσινγκτον, την κοσμοαντιλήψη της οποίας αναπαράγει η εταιρεία της Σίλικον Βάλεϊ» αναφέρει.

Ο ίδιος συγγραφέας τέσσερις σελίδες παρακάτω τονίζει: «Ας μην αμφιβάλουμε ούτε για μια στιγμή ότι εφαρμογές όπως οι χάρτες της Google αποτελούν ένα από τα δώρα της σύγχρονης τεχνολογίας στην ανθρωπότητα. Εκτός από το να μας οδηγούν στον προορισμό μας, μπορούν παράλληλα να μας εξηγήσουν πώς θα το κάνουμε με το λιγότερο κόστος, με τη μικρότερη επιβάρυνση για το περιβάλλον ή απολαμβάνοντας την πιο όμορφη θέα.

Μας προειδοποιούν για κινδύνους που θα συναντήσουμε σε άγνωστες για εμάς περιοχές ή απλά μας βοηθούν να τοποθετήσουμε προς τη σωστή κατεύθυνση

έναν ηλικιακό θερμισμόνα στην ταράτσα του σπιτιού μας»...

Στις σκοτεινές γωνιές της τεχνολογίας
Το βιβλίο μπορεί να ιδωθεί κι από μια άλλη οπτική γωνία, πέραν των εργαλείων προπαγάνδας και παραπληροφόρησης. Είναι μια διαδρομή στις σκοτεινές γωνιές του απασφράγιστου κόσμου των μεγάλων της τεχνολογίας (Big Tech). Στις σελίδες του βιβλίου παρατίθενται εν συντομία η ιστορία προσώπων και εταιρειών που είναι οι πρωταγωνιστές του κλάδου της πληροφορικής και η εναγώνια προσπάθεια των ΗΠΑ να επιβάλουν τους δικούς τους κανόνες και τα δικά τους μονοπώλια στον κλάδο. Προς επίρρωση η εύστοχη παρατήρησή του ότι οι τρεις (TikTok, WeChat, Telegram) από τις δέκα πολυεθνικές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που δεν έχουν έδρα τις ΗΠΑ βρίσκονται αντιμετώπιες με διώξεις.

Στις μεγάλες αρετές τις ΗΠΑ είναι ότι θέτει εξ αρχής τα όρια της επικοινωνίας στη διαμόρφωση της κοσμοαντιλήψης του σύγχρονου ανθρώπου. Πολλές φορές η δαιμονοποίηση του διαδικτύου ξεκινάει από την αποκοπή του σε ό,τι αφορά την πραγματικότητα. Κι όταν η πέτρα του αναβήματος πέφτει με περιττή ευκολία στις πλατφόρμες, τότε αυτόματα η καθημερινή πραγματικότητα υπονοείται αν όχι ως παράδεισος, σίγουρα ως καλύτερος δυνατός κόσμος. Στον αντίποδα αυτών των απολογητικών ερμηνειών γράφει ο συγγραφέας: «Αντί να αποδίδουμε συνεχώς την πώληση που παρατηρείται στις κοινωνίες μας στον ρόλο του ίντερνετ και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, θα μπορούσαμε να ασχοληθούμε λίγο περισσότερο με τον ρόλο που παίζει η οικονομική ανισότητα. Σειρά ερευνών τα τελευταία δέκα χρόνια έχει αποδείξει ότι η γιγάντωση του χάσματος μεταξύ πλούσιων και φτωχών προκαλεί κοινωνικά και πολιτικά πτώσιμα... Με το νέο του βιβλίο ο Άρης Χατζηστεφάνου θέτει τους κανόνες για την ανάλυση και την αποκάλυψη της διαδικαστικής προπαγάνδας κι αυτό είναι μια τέρμα στα συμβόλα στην προσπάθεια διερεύνησης και προσέγγισης της αλήθειας στον σύγχρονο κόσμο.

Ο INFO

Το βιβλίο θα παρουσιαστεί την Παρασκευή 28/11, στις 19.00 στον Παλιχώρο Μαλιάρης Παιδεία - «Αντάτολις» (Σημ. Γούναρης 39, Καμάρα, Θεσσαλονίκη). Ο συγγραφέας του βιβλίου Άρης Χατζηστεφάνου και η επίκουρη καθηγήτρια στο τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του ΕΚΠΑ Λαμπρινή Παπαδοπούλου θα συνομιλήσουν με τους αναγνώστες. Εισόδη ελεεινότητα